

Ε' -εφημερίδα

Η εφημερίδα της Ε' τάξης

Περιεχόμενα τεύχους:

Κερκυραϊκοί «μπότηδες»	2
Ρουκετοπόλε- μος Χίου	2
Πασχαλινά έθιμα των νη- σιών	3
Χαιρετισμοί	4
Η Ανάσταση	4
Το έθιμο του Επιτάφιου	5
Το σούβλισμα του οβελία	5
Τι συμβολίζουν τα δώρα των νονών;	6
Γιατί βάφουμε κόκκινα τα αυγά;	6
Γιατί φτιάχνουμε τσουρέκια τη Μ. Πέμπτη;	7
Τι είναι τα Λαζα- ράκια;	7
Συνταγή : πασχα- λινά κουλουράκια	8
Δουλειές του σπι- τιού που μας γυ- μνάζουν!	8

Τεύχος 2

Απρίλιος 2020

Ένα Πάσχα διαφορετικό από τ' άλλα

Αγαπητοί γονείς, αγαπημέ-
να μου παιδιά,

Το φετινό Πάσχα είναι πολύ
διαφορετικό απ' τα προη-
γούμενα. Οι συνήθειές μας
άλλαξαν και πράγματα που
θεωρούσαμε δεδομένα δεν
είναι πια.

Οι διακοπές για τις οποίες
τόσο ανυπομονούσαμε
άλλες χρονιές, φέτος έχουν
χάσει λίγο απ' το νοήμά
τους.

Τα πασχαλινά μας έθιμα θα
χρειαστεί να τα
«αναπροσαρμόσουμε».

Δε θα εξορμήσουμε στις
ιδιαίτερες πατρίδες μας και
στα χωριά μας. Δε θα γυρί-
σουμε με το αναμμένο μας
κερί στις γειτονιές ακολου-
θώντας τον Επιτάφιο. Δε θα
δώσουμε το Αναστάσιμο
Φως φιλώντας τα αγαπημέ-
να μας πρόσωπα στο προ-
αύλιο της εκκλησίας. Δε θα
συναντηθούμε με τους συγ-
γενείς και τους φίλους μας
για να γιορτάσουμε, ούτε θα
δούμε τον παππού και τη
γιαγιά από κοντά. Δε θα
χορέψουμε και δε θα τρα-
γουδήσουμε γύρω από τον
παραδοσιακό οβελία.

Είναι, όμως, όλα τόσο
«μαύρα»;

Όχι! Θα ακούσουμε τον
παππού και τη γιαγιά από το
τηλέφωνο. Θα δούμε τις
λειτουργίες της Μεγάλης
Εβδομάδας από την τηλεό-
ραση και θα ψάλλουμε τις
μελωδίες από το σπíti μας.
Φέτος το δώρο του νονού ή
της νονάς θα έρθει ταχυδρο-

μικά και θα τον/την ευχαρι-
στήσουμε με βιντεοκλήση.
Θα δούμε τους φίλους και
τους συγγενείς μας με τη
βοήθεια της τεχνολογίας. Θα
φτιάξουμε τα παραδοσιακά
πασχαλινά εδέσματα στο
σπίτι μας και θα τα γετούμε
οικογενειακά. Θα βάψουμε
τα αυγά μας και θα τα τσου-
γκρίσουμε δυνατά. Θα πλά-
σουμε μυρωδάτα κουλουρά-
κια που θα απολαύσουμε.
Το αρνάκι ή το κατσικάκι θα
μαγειρευτεί στον φούρνο και
δε θα χάσει τίποτα από τη
νοστιμιά του, γιατί θα είναι,
όπως πάντα, μαγειρεμένο με
αγάπη. Οι μαθητές θα ξε-
κουραστούν για να μαζέ-
ψουν δυνάμεις, ώστε να
επιστρέψουν ακόμη πιο δυ-
ναμικά, όταν τελειώσει η
δύσκολη κατάσταση που
ζούμε.

Το τεύχος αυτό της εφημερί-
δας μας είναι μια ευκαιρία να
θυμηθούμε ή και να μάθουμε
πασχαλινά ήθη και έθιμα
από διάφορες περιοχές της
πατρίδας μας.

Τα παιδιά μας μάζεψαν πλη-
ροφορίες για τις παραδόσεις
μας και τις πασχαλινές συ-
νταγές μας κι έγραψαν υπέ-
ροχα άρθρα σε μια προσπά-
θεια να μας θυμίσουν ότι το
Πάσχα είναι τόσο όμορφο
όσο εμείς οι ίδιοι το κάνουμε.

Θα γιορτάσουμε, λοιπόν, κι
αυτό το ιδιαίτερο Πάσχα ο
καθένας με τον δικό του
τρόπο.

Αναπολώντας όλα όσα κά-
ναμε τις περασμένες χρο-
νιές, ελπίζουμε ότι το επό-

Ποιος θα κερδίσει φέτος στο
τσουγκρίσμα των αυγών;

μενο Πάσχα θα μας βρει με
τα αγαπημένα πρόσωπα
που φέτος θα μας λείψουν.

Είμαι σίγουρη ότι θα απο-
λαύσετε το τεύχος της εφη-
μερίδας μας και, γιατί όχι, θα
μάθετε και κάτι καινούριο
από τον πλούτο παραδόσε-
ων της πατρίδας μας.

Κατερίνα Δικοπούλου,
δασκάλα της Ε' τάξης

Το σπάσιμο των «Μπόπηδων» αναπαριστά την οργή για την προδοσία του Ιούδα.

Κερκυραϊκοί «μπόπηδες»

Στην Κέρκυρα η Ανάσταση του Κυρίου γιορτάζεται νωρίς το μεσημέρι, οπότε και αναβιώνει το έθιμο των «Μπόπηδων». Το έθιμο κρατά από την Ενετοκρατία στο νησί. Οι Κερκυραίοι τότε, σύμφωνα με τις ιστορικές αναφορές και τις θρησκευτικές παραδόσεις, λόγω της απαγόρευσης των θρησκευτικών εκδηλώσεων αργά το βράδυ ήταν αναγκασμένοι να γιορτάσουν το Πάσχα νωρίς το μεσημέρι. Έτσι, λοιπόν, από τότε έως και σήμερα η λεγόμενη πρώτη Ανάσταση του Κυρίου τιμάται στις 12 το μεσημέρι.

Μετά το πέρας της Ακολουθίας στη Μητρόπολη, οι καμπάνες χτυπούν χαρμόσινα κι απ' τα παράθυρα των σπιτιών πέφτουν εκατοντάδες «μπόπηδες», πήλινα κανάτια γεμάτα νερό, με στενό στόμιο και δυο χερούλια στο πλάι για τη μεταφορά τους, δεμένα με κόκκινες κορδέλες. Το εν λόγω έθιμο αποτελεί έναν συνδυασμό

ενετικών και ορθόδοξων παραδόσεων ενώ πολλές είναι οι εκδοχές του για το πώς ξεκίνησε. Ως κατάλοιπο της Ενετοκρατίας βρίσκεται τις ρίζες του στους Βενετούς καθολικούς που έσπαγαν τις παλιές στάμνες την Πρωτοχρονιά, τη μεγαλύτερη γιορτή τους, ως «φόρο» στον νέο χρόνο προκειμένου να τους φέρι καινούρια αγαθά στο σπιτικό τους. Οι ορθόδοξοι «μετακόμισαν» το έθιμο χρονικά και το μετέφεραν στη δική τους μεγαλύτερη γιορτή, το Πάσχα.

Οι Κερκυραίοι αναφέρουν ότι με το σπάσιμο των «μπόπηδων» εκδιώκονται τα «μολύσματα», τα κακά και μοχθηρά πνεύματα που έβαζαν σε πειρασμό τους ανθρώπους την προηγούμενη χρονιά, ενώ οι αγρότες πίστευαν ότι η συλλογή των φρέσκων καρπών απαιτούσε νέα κανάτια και δοχεία για την αποθήκευσή τους, με αποτέλεσμα τα παλιά να πετιούνται. Μάλιστα, όσο

πιο τελετουργικά πετιούνταν, τόσο πιο αποδοτική θα ήταν και η νέα συγκομιδή.

Σύμφωνα πάντως με τη θρησκευτική μας παράδοση, το σπάσιμο των «Μπόπηδων» αναπαριστά με τους κρότους την οργή για την προδοσία του Ιούδα. Το μοναδικό αυτό έθιμο συνοδεύουν οι βροντεροί κανονιοβολισμοί που ακούγονται από το Παλιό Φρούριο της Κέρκυρας, αλλά κι οι φιλαρμονικές του τόπου που παίζουν θρησκευτικά εμβατήρια.

Οι παρευρισκόμενοι στο έθιμο σπεύδουν να μαζέψουν τα κομμάτια από τα σπασμένα πήλινα κανάτια, να τα πάρουν σπίτι τους και να τα φυλάξουν στο εικονοστάσι τους, καθώς, σύμφωνα με τους Κερκυραίους, φέρνουν τύχη κι ευημερία.

Μάριος Αθανασίου

Ρουκετοπόλεμος

Χίου: ένα

«απαγορευμένο

έθιμο»

Ρουκετοπόλεμος Χίου

Η Χίος είναι ένα νησί του βορειανατολικού Αιγαίου και το πέμπτο μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας. Το έθιμο του ρουκετοπόλεμου είναι ένα διάσημο πασαλινό έθιμο της Χίου που λαμβάνει χώρα στην περιοχή του Βροντάδου.

Το έθιμο αυτό γίνεται το βράδυ της Ανάστασης, το Μεγάλο Σάββατο, ανάμεσα στις εκκλησίες του Αγίου Μάρκου και της Παναγίας της Ερειθιανής, που βρίσκονται στο Βροντάδο. Οι κάτοικοι των δύο ενοριών που βρίσκονται αντικριστά εκτοξεύουν αυτοσχέδιες ρουκέτες – βεγγαλικά, που κατασκευάζουν οι ίδιοι. Στόχος των ενοριτών του Αγίου Μάρκου είναι το ρολόι του καμπαναριού της Παναγίας της Ερειθιανής και στόχος

των ενοριτών της Παναγίας της Ερειθιανής είναι ο τρούλος και το έμβλημα του Αγίου Μάρκου.

Η κατασκευή των ρουκετών απαιτεί μεγάλη προσοχή κι εμπειρία που κληροδοτείται πια από γενιά σε γενιά. Η προετοιμασία, βέβαια, γίνεται μήνες πριν, ενώ το βράδυ της Ανάστασης τοποθετούνται σε ξύλινες βάσεις για να μπορούν να πάρουν και τη σωστή κατεύθυνση-τροχιά.

Το έθιμο του ρουκετοπόλεμου έχει τις ρίζες του στα χρόνια της τουρκοκρατίας όπου οι κάτοικοι του Βροντάδου, για να γιορτάσουν το Πάσχα, χρησιμοποιούσαν μικρά κανόνια, τα οποία στη συνέχεια απαγορεύτηκαν από τους Τούρκους

και τη θέση τους πήραν οι σημερινές ρουκέτες.

Το αποτέλεσμα φυσικά είναι ένα φαντασμαγορικό θέαμα! Ο ουρανός γεμίζει με χρώματα και λάμψεις ενώ ο ήχος των ρουκετών κρατάει το πλήθος σε ετοιμότητα. Ο νικητής αναδεικνύεται την ημέρα του Πάσχα που γίνεται η καταμέτρηση των ρουκετών που βρήκαν στόχο.

Ο ρουκετοπόλεμος της Χίου είναι πλέον ένα από τα πιο γνωστά έθιμα του Πάσχα και προσελκύει εκατοντάδες τουρίστες απ' όλο τον κόσμο!

Γιάννης Δάρας

Ο νικητής αναδεικνύεται την ημέρα του Πάσχα.

Πασχαλινά έθιμα των νησιών

Το κάψιμο του Ιούδα στην Κρήτη

Στην Κρήτη τη Μεγάλη Πέμπτη φτιάχνουν ένα ανθρωπίνο ομοίωμα του Ιούδα από ξύλα. Αυτό το ομοίωμα το περιφέρουν σε όλα τα σπίτια του χωριού και το χτυπούν και «κακίζουν» για την αισχρή προδοσία του.

Οι γυναίκες δίνουν ό,τι παλιά ρούχα έχουν για να ντυθεί ο «βρώμος», ο Ιούδας, τον οποίο γεμίζουν με άχυρα. Το Μεγάλο Σάββατο το ομοίωμα του Ιούδα τοποθετείται πάνω σε δεμάτια από ξύλα, για τον φόβο των Ιουδαίων, δηλαδή των γειτονικών χωριών, που επιδιώκουν να τον κάψουν.

Το βράδυ της Ανάστασης, με το «Χριστός Ανέστη», τα κοπέλια βάζουν φωτιά στον Ιούδα, ο οποίος καίγεται με τα απαραίτητα μπαλοταρίσματα. Κι ενώ ακόμα καίγεται, οι εχθροί εκείνη την ημέρα δίνουν το φιλί της αγάπης στο προαύλιο της εκκλησίας και μονοιάζουν.

Η νύχτα γίνεται μέρα από τα πυροτεχνήματα. Η καμπάνα του χωριού χτυπά συνεχώς. Μάλιστα, οι παλαιότεροι λένε, ότι αυτοί, όταν ήταν μικροί, δεν άφηναν για τρία μερόνυχτα η καμπάνα να σταματήσει να χτυπάει, γιατί το θεωρούσαν για καλό. Ξυπνούσαν ακόμα και τη νύχτα να πάνε να τη χτυπήσουν.

Το Πάσχα αρχίζει με τη νηστεία της Σαρακοστής. Τα κύρια φαγητά που παρασκευάζουν οι νοικοκυρές της Κρήτης για τη Σαρακοστή είναι άγρια χόρτα, ασκολίμπροι, ζοχοί, σταμναγκάθια και χοχλιοί. Από το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης, οι γυναίκες καταγίνονται με το ζύμωμα. Φτιάχνουν καλιτσούνια, τσουρέκια και Λαμπροκουλούρες. Το Πάσχα οι σύντεκνοι (νονοί) πηγαίνουν στους βαφτισμιούς τους «το κουλούρι της Λαμπρής», τα κόκκινα αβγά και το κερί της Ανάστασης.

Το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης οι γυναίκες ασχολούνται και με το βάψιμο των αβγών. Παλιά αυτό γινόταν από τα χρώματα των λουλουδιών, κυρίως απ' τις κόκκινες παπαρούνες. Πάνω στα αβγά, πριν τα βάψουν, κολλούσαν και μικρά άνθη κι έτσι τα σχέδιά τους αποτυπώνονταν επάνω.

Το στόλισμα του Επιταφίου με λουλούδια και στεφάνια αρχίζει το βράδυ της Μεγάλης Πέμπτης με τις νοικοκυρές να προσπαθούν να στολίσουν τον καλύτερο Επιτάφιο. Μόλις ολοκληρωθεί η περιφορά, παίρνουν τα λουλούδια στα σπίτια τους, για να φέρουν ευλογία σε κάθε νοικοκυριό.

«Τουφεκιές και οβίδες» στη Σύμη

Στο χωριό Μαραθόκαμπος Σάμου, τις ημέρες του Πάσχα, διατηρείται μεταξύ των άλλων κι ένα παμπάλαιο έθιμο, το οποίο έχει τις ρίζες του στα χρόνια της Επανάστασης του 1821. Είναι το έθιμο με τις «τουφεκιές». Μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα για το έθιμο με τις τουφεκιές χρησιμοποιούσαν το «τρομπόνι» και το «σουλτάνο». Αυτά ήταν παμπάλαια όπλα της Επανάστασης του 1821. Με αυτά τα όπλα οι Μαραθοκαμπίτες ναυτικοί αντιμετώπιζαν τους πειρατές.

Η κάθε ενορία είχε τους δικούς τους «τουφεκάδες», τους δικούς της λεβέντες. Υπήρχε ανταγωνισμός για το ποιοι θα έριχναν τις περισσότερες «τουφεκιές». Οι μικρότεροι έριχναν φελλούς, τρακατρούκες, αυτοσχέδια βαρελότα και κυρίως κλειδιά. Όποιος ξεχνούσε «γύφτικο κλειδί» στην πόρτα του, χανόταν αμέσως. Ήταν περιζήτητα. Ένα κλειδί, μία πρόκα, και μερικά κουτιά σπίρτα εξόπλιζαν τον κάθε πισιρικά για το Πάσχα. Όλα αυτά τα όπλα χάθηκαν με τον χρόνο κι

όσα απέμειναν τα μάζεψαν οι Ιταλοί κι οι Γερμανοί κατά την περίοδο της κατοχής.

Σήμερα στο έθιμο αυτό ανταγωνίζονται 6 ενορίες του χωριού. Δεν είναι απλές οι «τουφεκιές» στον Μαραθόκαμπο της Σάμου. Ανήμερα της Λαμπρής σκάνε και «οβίδες». Για την ακρίβεια πέφτουν χιλιάδες κάλυκες από «οβίδες», οι οποίες ταπώνονται με μπαρούτι και χαρτί, στήνονται στο έδαφος στις γύρω πλαγίες του χωριού και το πρωί της Κυριακής του Πάσχα οι ντόπιοι τις πυροδοτούν, δημιουργώντας επαναλαμβανόμενες εντυπωσιακές εκρήξεις.

Τα κουλούρια που «κοιμούνται» στη Σύμη

Η πιο όμορφη εποχή για τη Σύμη, είναι η άνοιξη κι η περίοδος του Πάσχα. Σε όλα τα σπίτια υπήρχαν ξύλινα κρεμαστάρια (καρνάλες) του μεγάλου σύνθετου συγκροτήματος ντουλαπιών (μουσάντρες). Εκεί διατηρούσαν κρεμασμένα τα βουτυρένια πασχαλινά κουλούρια και σε πανέρια όλα τα υπόλοιπα.

Εδώ θα επικεντρώσουμε το ενδιαφέρον μας στα πασχαλινά κουλούρια που «κοιμούνται» όλο το βράδυ, τα «τζαχαρενια». Όλες οι γυναίκες της Σύμης μαζεύονταν για να φτιάξουν αυτά τα υπέροχα πασχαλινά κουλούρια που «σκλείβωναν» (ζύμωναν) με πολλή αγάπη και μεράκι. Έπειτα τα άφηναν όλο το βράδυ να «ξεκουραστούν», να «κοιμηθούν». Το πρωί τα φούρνιζαν στους φούρνους της γειτονιάς και έπειτα τα μοίραζαν στους συγχωριανούς και μεταξύ τους.

Καλές γιορτές με υγεία σε όλους. Καλό Πάσχα.

Γεωργία Μαρκετάκη

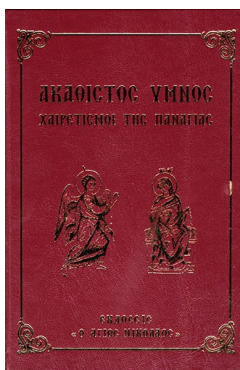

Το κάψιμο του «Ιούδα»

«Χιλιάδες κάλυκες από «οβίδες» πέφτουν στη Σάμο»

Το ...εκρηκτικό έθιμο του Μαραθόκαμπου

Ο Ακάθιστος Ύμνος

Χαιρετισμοί

Ο Ακάθιστος ύμνος (Χαιρετισμοί) είναι ένα μεγάλο και σπουδαίο ποίημα που γράφτηκε τον 6ο αιώνα μ.Χ. και μιλάει για την Παναγία. Περιλαμβάνει ευχαριστίες και προσευχές. Έχουν γραφτεί και για άλλους Αγίους, αλλά η βασική έμπνευση για όλους τους άλλους που γράφτηκαν είναι από τους Χαιρετισμούς της Παναγίας.

Οι Χαιρετισμοί της Παναγίας είναι ένα ποίημα με πολύ ωραία λόγια που μιλάει για τη σωτηρία του ανθρώπου, την αγνότητα της Παναγίας, την αγιότητα της κ.λπ. Ποι-

ητής των Χαιρετισμών είναι μάλλον ο Άγιος Ρωμανός ο Μελωδός. Είναι ένας από τους μεγαλύτερους ποιητές όλων των εποχών. Το ποίημά του έχει μουσική, κλασική μουσική του Βυζαντίου που λέγεται "κοντάκιο". Έχει 24 στροφές (οίκους), που αρχίζουν με τη σειρά από τα 24 γράμματα της αλφαβήτου.

Ο λαός της Κωνσταντινούπολης τον 7ο αιώνα σώθηκε από την επίθεση των Αβάρων μετά από τη βοήθεια της Παναγίας. Όλοι οι κάτοικοι έμαλλαν στην Αγία Σοφία τον Ακάθιστο Ύμνο

και τότε μάλλον γράφτηκε το πασίγνωστο τροπάριο "Τη Υπερμάχω Στρατηγώ". Η ορθόδοξη εκκλησία ψάλλει τους Χαιρετισμούς κάθε Παρασκευή βράδυ τις πρώτες 5 εβδομάδες της Μεγάλης Σαρακοστής.

Πολλοί ορθόδοξοι χριστιανοί συνηθίζουν να διαβάζουν τους Χαιρετισμούς αντί για προσευχή. Η συνήθεια αυτή είναι πολύ ωραία, γιατί ο νους μας ξεκουράζεται κι ο Θεός καταλαβαίνει ακριβώς τι θέλουμε και τι του ζητάμε.

Άγγελος Βλασακίδης

**«Το Άγιο Φως
συμβολίζει τη
νίκη του
Χριστού και
της ζωής
απέναντι στον
θάνατο»**

Το Άγιο Φως

Η Ανάσταση

Ξημερώνει Μεγάλο Σάββατο. Οι πιστοί φοράνε τα γιορτινά τους ρούχα για να πάνε στην εκκλησία να κοινωνήσουν το Σώμα και Αίμα του Χριστού μετά από νηστεία 40 ημερών. Μετά επιστρέφουν στο σπίτι τους για να ετοιμαστούν για το βράδυ της Ανάστασης.

Το βράδυ, συγκεντρωμένοι όλοι στο εσωτερικό και στο προαύλιο της εκκλησίας, κρατώντας τις λαμπάδες, περιμένουν τον ιερέα να φωνάξει «Χριστός Ανέστη» και να προσκαλέσει τους πιστούς να πάρουν το Άγιο Φως με την φράση «Δεύτε Λάβετε Φως».

Μόλις ακουστεί η πολυπόθητη φράση ο ουρανός γεμίζει χρώματα και φως από τα βεγγαλικά κι οι πιστοί αγκαλιάζονται λέγοντας «Χριστός Ανέστη» και «Αληθώς ο Κύριος».

Ο Χριστός αναστήθηκε, η ελπίδα κι η χαρά ήρθε πάλι στα πρόσωπα όλων.

Η τελετή του Αγίου Φωτός τελείται το Μεγάλο Σάββατο στον τόπο της ταφής και

αναστάσεως του Χριστού. Το Άγιο Φως προέρχεται από τον Πανάγιο Τάφο στα Ιεροσόλυμα και δημιουργείται "από το πουθενά". Τοποθετείται ένα κομμάτι βαμβάκι στον Πανάγιο Τάφο και με θαυμαστό τρόπο ανάβει. Μαρτυρίες λένε ότι, ενώ τα καντήλια και οι λαμπάδες στον ναό είναι σβηστά, ξαφνικά εμφανίζονται γαλανόλευκες οριζόντιες αστραπές και τότε εμφανίζεται το Άγιο Φως και πολλές λαμπάδες ανάβουν μόνες τους. Τα πρώτα λεπτά το Άγιο Φως δεν έχει πυράδα και δε σε καίει αν το αγγίξεις. Πραγματικά πρόκειται για θαύμα.

Το Άγιο Φως συμβολίζει τη νίκη του Χριστού και της ζωής απέναντι στον θάνατο.

Οι χριστιανοί, μόλις λάβουν το φως, το μεταφέρουν στα σπίτια τους, αφού πρώτα σταυρώσουν με τη φλόγα το ανώφλι της εξώπορτας.

Σε πολλές περιοχές το Άγιο Φως θεωρείται καλοτυχία, γι' αυτό προσπαθούν να το διατηρήσουν αναμμένο για

μεγάλο διάστημα χρησιμοποιώντας ειδικά κεριά και σκεύη.

Μαριαλένα Καράπουρου

Το έθιμο του Επιτάφιου

Τι λέει η Παράδοση

Όταν σταυρώθηκε ο Χριστός, η Παναγία καθόταν στην παρηγοριά, στο τραπέζι που γίνεται μετά τις κηδείες. Πέρασε μια καλογριά ονόματι Καλή, την είδε και σχολίασε:

- "Ποιος είδε γιο στο σταυρό και μάνα στο τραπέζι."

Η Παναγία ακούγοντάς την της είπε:

- "Σύρε, μάνα Καλή, μήτε να ψάλλεσαι, μήτε να λειτουργιέσαι. Αν κρεμασθώ εγώ, θα κρεμασθούνε μανάδες κι αν πνιγώ εγώ, θα πνιγούνε μανάδες. Μονάχα κάθομαι στην παρηγοριά για να παρηγορηθούν όλες οι μανάδες".

Η μάνα Καλή έφυγε μετανιωμένη και λυπημένη και γι' αυτό, ενώ υπάρχει Αγία Καλή, δε λειτουργιέται. Αυτή η παράδοση ζωντανεύει κάθε Μ. Παρασκευή κι η Μ. Παρασκευή είναι μέρα πένθους, αργίας και νηστείας. Η μέρα όπου κορυφώνονται τα Πάθη του Χριστού και γίνεται η σταύρωσή Του.

Τι είναι ο Επιτάφιος

Ο Επιτάφιος στον Ορθόδοξο Χριστιανισμό είναι λατρευτικό αντικείμενο που αποτελείται από ένα μεγάλο, κεντημένο και συχνά με πλούσια διακόσμηση ύφασμα (και όχι ξύλο), το

οποίο φέρει επάνω του μια εικόνα του νεκρού σώματος του Ιησού Χριστού, συχνά με απεικονίσεις της μητέρας του και άλλων, κατά την περιγραφή των Ευαγγελίων. Ανήκει στις ιερές εικόνες. Ως εικόνα λοιπόν, ο Επιτάφιος αναπαριστά το σώμα του Ιησού Χριστού μετά την Αποκαθλήωση από τον Σταυρό, σε στάση προετοιμασίας για την ταφή του. Η σκηνή αυτή προέρχεται από το Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον (ιθ' 38-42). Η λέξη επιτάφιος είναι σύνθετη και προέρχεται από τις ελληνικές λέξεις επί, που σημαίνει «επάνω σε» και τάφος.

Με τον όρο «Επιτάφιος» αναφέρεται και το κυρίως μέρος της ακολουθίας του όρθρου του Μ. Σαββάτου, που τελείται το βράδυ της Μ. Παρασκευής με την περιφορά του επιταφίου. Το μεσημέρι της Μ. Παρασκευής κατά τον Εσπερινό της Αποκαθλήωσης, ο Επιτάφιος (ύφασμα-εικόνα) τοποθετείται σε ένα στολισμένο με άνθη ξυλόγλυπτο κουβούκλιο (θόλος) που στεγάζει και συμβολίζει την Άγια Τράπεζα. Ο θόλος αυτός αναπαριστά τον Τάφο του Χριστού και κατά την περιφορά του οι καμπάνες ηχούν πένθιμα, σε ανάμνηση της κηδείας του Χριστού, με πλήθη κόσμου να τον ακολουθούν προσευχόμενοι.

Ένας μοναδικός και ξεχωριστός Επιτάφιος

Όλοι οι θόλοι με τους Επιτάφιους, ανά την Ελλάδα, είναι πανέμορφα στολισμένοι και περιποιημένοι από τις πιστές χριστιανές που αναλαμβάνουν τον στολισμό. Ένας Επιτάφιος όμως που αποτελεί πραγματικό έργο τέχνης, είναι αυτός της Ι.Μ. Αγίου Βασιλείου της Τρίπολης. Δε διακοσμείται μόνο με ανοιξιότικα άνθη αλλά και με εκατοντάδες χιλιάδες καρφίτσες και πέρλες (γυάλινες ή πλαστικές) ευτελούς αξίας με τις οποίες κάνουν παραστάσεις και πολλά περίτεχνα σχέδια. Η ιδέα ξεκίνησε το 2012 και κάθε χρόνο όλο και περισσότερος κόσμος συρρέει για να τον θαυμάσει.

Ο στολισμός ξεκινάει συνήθως από τον προηγούμενο Αύγουστο και κάθε φορά έχει ένα διαφορετικό σχέδιο/ιδέα, σχετικό με το Πάσχα. Το συμβούλιο του ναού αποφασίζει για την παράσταση που θα έχει ο επόμενος επιτάφιος κι οι δεκάδες πιστοί φροντίζουν να φέρουν τα άνθη και τις πέρλες αλλά και να ασχοληθούν εντατικά και με υπομονή. Το κόστος συνολικά είναι πολύ μικρότερο από αυτό που θα πλήρωναν σε μια επιχείρηση στολισμού ή αν στόλιζαν μόνο με άνθη. Το αποτέλεσμα όμως είναι υπέρλαμπρο!

Αννα Χαραλαμπίδη

Ένας επιτάφιος διακοσμημένος με καρφίτσες και πέρλες

«Οι δεκάδες πιστοί φροντίζουν να φέρουν τα άνθη και τις πέρλες για τον στολισμό του Επιταφίου»

Το σούβλισμα του οβελία

Το σούβλισμα του οβελία είναι ένα έθιμο που έχουμε στην Ελλάδα. Γιατί το κάναμε, όμως, αυτό; Θα σας πω. Το αρνί συμβολίζει τον Χριστό, διότι ο Ιωάννης ο Βαπτιστής παρομοίασε τον Ιησού με έναν αμνό (αρνί) που κουβαλάει στην πλάτη του τις αμαρτίες του κόσμου. Αλλά το σούβλιζουμε για άλλον λόγο. Το σούβλισμα παρομοιάζει τη θυσία που έκανε ο Χριστός για

εμάς. Υπάρχουν κι άλλοι λόγοι. Όπως ότι είναι αφορμή για γλέντι, γιορτή, μάζωξη και μια χαρούμενη εμπειρία με φίλους και συγγενείς. Ακόμα, στην οικογένεια υπάρχουν "ειδικοί" σαν τους παππούδες, τις γιαγιάδες, τους μπαμπάδες και τις μαμάδες που θα σας μάθουν πώς να σούβλίζετε το αρνί. Οπότε να ξέρετε ότι την πρώτη φορά που θα σούβλίζετε το αρνί κάπως

έτσι το κάνανε κι οι γονείς σας. Και κάτι ακόμα. Τι θα προτιμούσατε; Ψησταριά ή φτυάρι; Ψησταριά, γιατί απλά ρίχνεις και κάρβουνο μέσα, ανάβεις ένα σπύρτο, το ρίχνεις στα κάρβουνα κι έτοιμη! Για να σουβλίσεις ένα αρνί δεν χρειάζεται να σκάψεις τον λάκκο του τζάμπα κόπος...

Γιάννης Παπαδόπουλος

Το σούβλισμα του οβελία

Λαμπάδα, τσουρέκι, αβγό: το κλασικό τρίπτυχο δώρου νονών

Τι συμβολίζουν τα δώρα των νονών;

Το έθιμο επιτάσσει η νονά ή ο νονός να πηγαίνει τη λαμπάδα στο βαφτιστήρι τη Μ. Πέμπτη - με τίποτα τη Μ. Παρασκευή. Η πραγματικότητα στη ζωή μιας νονάς και μιας μαμάς επιτάσσει η λαμπάδα να φτάνει στα χέρια του παιδιού όποτε βρουν χρόνο! Αλήθεια δεν είναι;

Ας μάθουμε τουλάχιστον τι συμβολίζουν η λαμπάδα, το αβγό, το τσουρέκι και τα παπούτσια από την παράδοσή μας.

Η λαμπάδα συμβολίζει την Ανάσταση του Κυρίου, τη

νίκη της ζωής και του φωτός απέναντι στον θάνατο και το σκοτάδι. Το έθιμο τη θέλει λευκή, αλλά τα πιτσιρικά μάλλον διαφωνούν!

Το αβγό συμβολίζει τη ζωή εν τάφω που οδηγεί στην Ανάσταση, την αναγέννηση, τη γονιμότητα. Κι ενώ το αβγό που έδινε παλιά η νονά ήταν φυσικά κόκκινο, τώρα είναι σοκολατένιο.

Το τσουρέκι συμβολίζει την Ανάσταση του Κυρίου, καθώς το αλεύρι παίρνει ζωή και γίνεται τσουρέκι.

Τα παπούτσια συμβολίζουν τη σταθερότητα που ευχόμαστε να έχει το παιδί στη ζωή του.

Γιώργος Ζάχος

«Το αβγό, κατά τη παράδοση, συμβολίζει τον τάφο του Χριστού που ήταν ερμητικά κλειστός»

Τα κόκκινα αβγά δε λείπουν από κανένα σπίτι!

Γιατί βάφουμε κόκκινα τα αβγά;

Έχετε αναρωτηθεί για ποιο λόγο βάφουμε τα αβγά κόκκινα τη Μεγάλη Πέμπτη;

Ένα από τα πιο διαδεδομένα έθιμα του Πάσχα είναι το βάψιμο των αβγών. Σύμφωνα με άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα «iefimerida», το αβγό, κατά τη παράδοση, συμβολίζει τον τάφο του Χριστού που ήταν ερμητικά κλειστός. Αλλά έκρυβε μέσα του τη «ζωή», αφού από εκεί βγήκε ο Ιησούς κι αναστήθηκε.

Στις μέρες μας οι νοικοκυρές βάφουν τα αβγά σε διάφορα χρώματα, όμως η παράδοση τα θέλει κόκκινα. Κι υπάρχουν πολλές εξηγήσεις γι' αυτό.

Μια από τις πιο αποδεκτές εξηγήσεις είναι πως το κόκκινο συμβολίζει το αίμα και τη θυσία του Ιησού.

Μια άλλη ερμηνεία είναι ότι η Παναγία πήρε ένα καλάθι αβγά και τα πρόσφερε στους φρουρούς του Υιού Της, παρακαλώντας να Του φέρονται καλά. Όταν τα δάκρυά της έπεσαν πάνω στα αβγά, αυτά βάφτηκαν κόκκινα!

Ακόμα, μια άλλη ιστορία θέλει μια γυναίκα να μην

πιστεύει την είδηση της Ανάστασης του Ιησού και να λέει: «Όταν τα αβγά που κρατώ γίνουν κόκκινα, τότε θα αναστηθεί κι ο Χριστός». Τότε αυτά έγιναν κόκκινα!

Τέλος, μια άλλη θρησκευτική ιστορία λέει ότι η Μαρία Μαγδαληνή περιπλανιόταν στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία κηρύσσοντας την Ανάσταση. Τότε, ο Τιβέριος της είπε ότι θα πίστευε ότι ο Ιησούς αναστήθηκε από τους νεκρούς, εάν τα αυγά που κράταγε γίνονταν κόκκινα. Έτσι κι έγινε.

Σύμφωνα με άρθρο στη «Βικιπαίδεια», το έθιμο του τσουγκρίσματος των αυγών ξεκίνησε στη Βόρεια Αγγλία ως παιχνίδι. Ο κάτοχος του πιο γερού αβγού ήταν ο νικητής!

Επιπλέον, έθιμο θέλει το πρώτο αβγό που βάφεται σε κάθε σπίτι να ανήκει στην Παναγία και δεν πρέπει να το τσουγκρίζουμε. Η γιαγιά μου ακόμα και σήμερα φυλάει στο εικονοστάσι της το πρώτο αβγό μέχρι το επόμενο Πάσχα σαν φυλαχτό. Επίσης, τη Μεγάλη Πέμπτη του επόμενου έτους οι αγρότες το φυτεύουν στα χωράφια τους για να είναι

εύφορα ή το κρεμάνε στα μαντριά των ζώων για να είναι γόνιμα.

Στα παλιά χρόνια, οι νοικοκυρές έπαιρναν το κόκκινο χρώμα από τις παπαρούνες και φύλαγαν τη μπογιά για σαράντα μέρες, πιστεύοντας ότι ήταν το αίμα του Χριστού.

Σίγουρα το κόκκινο χρώμα ήταν και είναι το πιο αγαπημένο. Είναι το χρώμα της χαράς. Χαρά που νιώθουμε όλοι για την Ανάσταση του Χριστού.

Γιώργος Μπάρδης

Γιατί φτιάχνουμε τσουρέκια τη Μ. Πέμπτη;

Το γλυκό ψωμί, το τσουρέκι, είναι κάτι συμβολικό, καθώς αντιπροσωπεύει την Ανάσταση του Χριστού κι έτσι δεν λείπει σχεδόν από κανένα τραπέζι. Το αλεύρι «ζωντανεύει» και μεταμορφώνεται σε ψωμί, σύμβολο της ζωής.

Η λέξη «τσορέκι» προέρχεται από την τουρκική «çörek», που αναφέρεται σε οποιοδήποτε ψωμί είναι φτιαγμένο με ζύμη που έχει μαγιά. Μάλιστα υπάρχουν και αλμυρά και γλυκά, ενώ ποικίλλουν σε σχήματα και μεγέθη ανάλογα πάντα με την περιοχή. Μάλιστα πα-

λιότερα τους έδιναν και διάφορα ονόματα. «Κοφίνια», «δοξάρια», «αβγούλες», «κουτσούνες», «κουζουνάκια» είναι μερικά από αυτά.

Βέβαια, το πιο γνωστό είναι η πλεξούδα, στην μία άκρη της οποίας τοποθετείται και ένα κόκκινο αυγό, το οποίο χρησίμευε στην απομάκρυνση των κακών πνευμάτων.

Η ονομασία τσορέκι υιοθετήθηκε από τους Έλληνες κατά την τουρκοκρατία και έκτοτε οι Ελληνίδες νοικοκυρές ξεκίνησαν να φτιάχνουν τη δική τους εκδοχή ενός

γλυκού ψωμιού με γάλα, βούτυρο κι αβγά.

Πάντως, αξίζει να σημειωθεί πως, εκτός από το τσορέκι, υπάρχουν κι άλλα πασχαλινά ψωμιά γνωστά ως «λαμπροκουλούρα» ή «λαμπρόψωμο».

Ευγενία Πορανίδη

Τσορέκια: τα αγαπημένα μικρών και μεγάλων

Τι είναι τα Λαζαράκια;

Λίγα λόγια για το έθιμο

Τα Λαζαράκια είναι κουλουράκια σε σχήμα ανθρώπου, που έχουν για μάτια δύο γαρίφαλα, είναι χωρίς στόμα και κατασκευάζονται την περίοδο του Πάσχα πριν τη Μεγάλη Εβδομάδα.

Τα Λαζαράκια συμβολίζουν το πέρασμα απ' τον θάνατο στη ζωή, μέσω της Ανάστασης του Λαζάρου απ' τον Χριστό.

Σύμφωνα με την ελληνική παράδοση, τα κουλουράκια αυτά ξεκίνησαν να κατασκευάζονται μετά τα πρώτα χριστιανικά χρόνια, όπου τα έφτιαχναν οι νοικοκυρές θέλοντας να τιμήσουν την Ανάσταση του Λαζάρου.

Τα κορίτσια κρατώντας καλάθια γεμάτα με Λαζαράκια και λουλούδια έβγαιναν στις γειτονίες και τραγουδούσαν τα κάλαντα του Λαζάρου δίνοντας κουλουράκια. Ανταποδίδοντας το κέρασμα αυτό, οι νοικοκυρές έδιναν στα παιδιά αβγά.

Τα κάλαντα του Λαζάρου ήταν αποκλειστικά σχεδόν

γυναικεία και τα τραγουδούσαν κοπέλες διαφόρων ηλικιών, ακόμα και κορίτσια «της παντρείας», που ονομάζονταν Λαζαρίνες. Την παραμονή της γιορτής, οι Λαζαρίνες ξεχύνονται στα χωράφια για να μαζέψουν λουλούδια με τα οποία θα στόλιζαν τα καλάθια τους την άλλη μέρα ντυμένες με τοπικές στολές.

Συνταγή

Για τα Λαζαράκια θα χρειαστείτε:

500 γραμ. αλεύρι

75 ml. ελαιόλαδο

250 ml. χλιαρό νερό

1 φακελάκι ξερή μαγιά

1 κουταλιά της σούπας κανέλα

Λίγα σπασμένα καρύδια

Λίγες σταφίδες

Βήμα 1ο : Στο ποτήρι με το χλιαρό νερό ρίχνουμε την κανέλα και ανακατεύουμε.

Στη συνέχεια προσθέτουμε τη μαγιά και ανακατεύουμε τη μαγιά μέχρι να διαλυθεί.

Βήμα 2ο : Σε ένα βαθύ μπολ ρίχνουμε το αλεύρι και κάνουμε μια τρύπα στη μέση.

Βήμα 3ο : Μέσα στη λακουβίτσα που δημιουργήσαμε ρίχνουμε τα υπόλοιπα υλικά, δηλαδή το ελαιόλαδο, τη ζάχαρη και τέλος το νερό με τη μαγιά και την κανέλα. Ζυμώνουμε μέχρι να έχουμε μια ομοιόμορφη ζύμη. Πασπαλίζουμε τα χέρια μας και τη ζύμη με λίγο αλεύρι για να μην κολλάει.

Βήμα 4ο : Σκεπάζουμε με μια μεμβράνη και το αφήνουμε να φουσκώσει για μισή ώρα.

Βήμα 5ο : Ζυμώνουμε τα Λαζαράκια με σταυρωμένα χέρια και για ματάκια βάζουμε δύο γαρίφαλα. Τα ψήνουμε για μισή ώρα στους 170 βαθμούς.

Καλή επιτυχία!

Παναγιώτα

Χατζηραφαηλίδου

**«Τα
Λαζαράκια
συμβολίζουν
το πέρασμα
απ' τον θάνατο
στη ζωή»**

Παραδοσιακά Λαζαράκια

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΣΧΟΛΕΙΟ
ΜΑΓΟΥΛΑΣ

Λ. Στάμου 54,
Μαγούλα Αττικής,
19018

Τηλέφωνο: 210.5551270
Φαξ: 210.5551270
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
mail@2dim-magoul.att.sch.gr

[https://
blogs.sch.gr/2dimmagou/](https://blogs.sch.gr/2dimmagou/)

Συγγραφική ομάδα:

Αθανασίου Μάριος
Αναγνώστου Δημήτρης
Βλασακίδης Άγγελος
Δάρας Γιάννης
Δεμιρτσόγλης Παναγιώτης
Ζάχος Γιώργος
Καράπουρνου Μαριαλένα
Μαρκετάκη Γεωργία
Μπάρδης Γιώργος
Παπαδόπουλος Γιάννης
Πορανίδη Ευγενία
Χαραλαμπίδη Άννα
Χατζηραφαηλίδου Παναγιώτα

Υπεύθυνη:

Κατερίνα Δικοπούλου

Ε' τάξη

Συνταγή: πασχαλινά κουλουράκια

Τα πασχαλινά κουλουράκια είναι έθιμο της Μ. Πέμπτης. Η Μ. Πέμπτη είναι η μέρα που τιμάται ο Μυστικός Δείπνος, γίνεται η «Σταύρωση» του Χριστού στην εκκλησία και στολίζεται όλο το βράδυ ο Επιτάφιος.

Κάθε χριστιανική εορτή, σε όλα τα μέρη της Ελλάδας, έχει το δικό της ψωμί που φέρνει δύναμη στο σπίτι, τύχη κι ευλογία. Έτσι, σε πολλά σπίτια από το πρωί της Μ. Πέμπτης ζυμώνονται κουλουράκια και τσουρέκια. Τα ονόματα τους προέρχονται από το σχήμα και την περιοχή όπου φτιάχνονται. Παρακάτω έχω μια από τις πολλές συνταγές για κουλουράκια.

Υλικά

2 kg. αλεύρι για όλες τις χρήσεις

1 πακέτο (400gr) μαργαρίνη ΝΕΑ ΦΥΤΙΝΗ

3 ποτήρια νερού ζάχαρη

2 φακελάκια μπέκιν πάουντερ

1 φακελάκι αμμωνία

Τη Μ. Πέμπτη ζυμώνονται τα πασχαλινά κουλούρια.

4 βανίλιες

1 ποτήρι νερού γάλα

8 αβγά

Εκτέλεση

Στον κάδο του μίξερ βάζουμε τη μαργαρίνη, τη ζάχαρη, τις βανίλιες και χτυπάμε το μείγμα μέχρι να αφρατέψει.

Στη συνέχεια προσθέτουμε ένα- ένα τα αβγά.

Το γάλα το ζεσταίνουμε για να γίνει χλιαρό κι αφού το βάλουμε σ' ένα ποτήρι ρίχνουμε μέσα την αμμωνία για να διαλυθεί.

Σ' ένα μπολ έχουμε κοσκινίσει το αλεύρι και το μπέκιν πάουντερ και τα ανακατεύουμε.

Έπειτα προσθέτουμε το μίγμα που έχουμε στο μίξερ και το γάλα με την αμμωνία που έχουμε διαλύσει και ανακατεύουμε με μια κουτάλα ή και με το χέρι μας μέχρι να ομογενοποιηθούν τα υλικά.

Πλάθουμε λεπτούτσικα σχέδια (φουσκώνουν αρκετά) της αρεσκείας μας.

Μπορούμε, αν θέλουμε, να αλείψουμε τα κουλουράκια μας με αβγό αραιωμένο με λίγο νερό για να γυαλίζουν.

Αφού τα πλάσουμε, τα μεταφέρουμε σε ταψιά με λαδόκολλα στο φούρνο και τα ψήνουμε για 15'-20' στους 160 -170 βαθμούς Κελσίου στον αέρα.

Παναγιώτης Δεμιρτσόγλης

Δουλειές του σπιτιού που μας γυμνάζουν!

Μετά την κατανάλωση όλων αυτών των εδεσμάτων είναι απαραίτητη η γυμναστική!

Ξεσκόνισμα: Σηκώνοντας τα πόδια σου στις μύτες για να φτάσεις στα πιο ψηλά σημεία βοηθάει στη σύσφιξη του πίσω μέρους του ποδιού και στις γάμπες.

Επίσης, με τεντωμένα χέρια και πόδια στις μύτες υπάρχει έκταση του κορμού, οπότε γυμνάζεις και τους ραχιαίους.

Πλύσιμο των πιάτων: Εάν βάλεις μουσική την ώρα του πλυσίματος κι αρχίσεις να κουνιέσαι ρυθμικά, γίνεται μια καλή αερόβια άσκηση.

Τηλεόραση: Όσο κάθεσαι στον καναπέ βλέποντας τηλεόραση, θα μπορούσες να τεντώσεις τα πόδια σου και να κάνεις μικρά ψαλιδάκια.

Μαξιλαροπόλεμος: Σε όλους αρέσει ο μαξιλαροπόλεμος. Μια επαναλαμβανόμενη κίνηση μπορεί να είναι η καλύτερη γυμναστική. Δουλεύεις τους ώμους και την πλάτη.

Μουσική: Άκου μουσική. Σήκω και χόρεψε! Είναι η καλύτερη γυμναστική, αλλά βοηθάει και στη διάθεσή σου.

Άπλωμα: Φρόντισε να τινά-

ξεις δυνατά τα ρούχα. Εκεί είναι το μυστικό της άσκησης!

Σκούπισμα-σφουγγάρισμα: Ξυπνάει όλους τους κοιμισμένους μύες. Αν στηριχτείς στη σκούπα ή στη σφουγγαρίστρα και κάνεις μικρά καθισματάκια, γυμνάζεις τους γλουτούς σου.

Tip!

Πείνασες; Επιδρομή στο ψυγείο: μόνο φρούτα, λαχανικά και γιαούρτι.

Δημήτρης Αναγνώστου